

Eğitimde Güncel Bir Kavram: Gelecek

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Gültekin
Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü

Eğitimin temel amaçlarından biri, bireyin içinde bulunduğu topluma en iyi biçimde uyum yapmasına yardım etmektir. Ancak, günümüzde sosyal, ekonomik ve politik alanlarda meydana gelen değişimler, toplumların sosyal dokusuna etki etmekte ve toplumlardaki dinamizmi artırmaktadır. Toplum dinamizminin artmasına paralel olarak bireylerin çevrelerinde olup biten olgu ve olayları algılayabilmeleri ve geniş bir dünya görüşüne ulaşabilmeleri için eğitimde dün, bugün ve yarının bağdaştırılması ve geleceğe yönelik perspektiflerin oluşturulması gerekmektedir. Kuşkusuz bireylerin geleceğe ilişkin farklı bakış açıları geliştirmeleri ve tasarımlar oluşturmaları, eğitimde bu yönde gerçekleştirilecek etkinliklere bağlıdır. Eğitim programları yoluyla bu nitelikleri geliştirmek olanaklıdır. Görev eğitimcilere ve dolayısıyla öğretmenlere düşmektedir. Bu çalışmada, gelecek kavramının temel özellikleri belirtilmiş, gelecek çalışmalarının bugünkü durumu ele alınmış ve eğitimle gelecek arasındaki ilişkilere değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gelecek, Gelecek çalışmaları, Eğitim, Eğitim programı

Mehmet Gültekin

Son yıllarda bilim ve teknoloji alanındaki hızlı gelişmeler, bir yandan uluslararası ilişkilerin giderek artmasına diğer yandan çok hızlı toplumsal değişmelerin gündeme gelmesine yol açmaktadır (Demirel, 1996). Bu nedenle, bugünün kilit kavramı değişmedir. Nitekim “değişmeyen tek şey değişmedir” sloganı bu hızlı değişimin bir ürünüdür. Değişme, o kadar hızlı bir biçimde meydana gelmektedir ki, toplum yaşamını ve değerleri alt üst etmekte, kurumları köklü değişikliklere zorlamaktadır.

İnsanın çevresinde meydana gelen bu gelişmeler, değişime uyum sağlayabilecek insanların yetiştirilmesini gerektirmektedir. Bir başka deyişle, bireylerin içinde buldukları topluma uyum sağlamasına yardım eden eğitimin yönünü geleceğe çevirmesi beklenmektedir. Toffler’in (1981) de belirttiği gibi, bireylerin geçmişi ve bugünü anlaması yeterli değildir; çünkü içinde bulunduğumuz çevre kısa bir süre sonra yitip gitmektedir. Bireylerin değişimin yönünü ve hızını kestirmesi gerekmektedir. Bireyler geleceğe dönük, uzun süreli varsayımlar oluşturmayı öğrenmelidir.

Gelecek: Bilinen ve Bilinmeyen Sentezi

Günümüzde güncel bir kavram olan gelecek, yalnızca ekonomik bağlamda değil; bir millet, kurum ya da tümüyle toplumun alternatif geleceğinin bağlamı olarak kabul edilmektedir. Gelecek kavramının güncel olması 2000’li yıllara rastlamaktadır. Kavramın güncelliğinin devam edip etmeyeceğini yine gelecek gösterecektir (Stevenson, 2001).

Gelecek bilinenin, bilinmeyen ve bilinemezin bir karışımıdır. Bunların oranını; alanın karmaşıklığı, zaman boyutu ve tahmin eden kişinin varsayımları ya da tahminleri belirlemektedir. Örneğin, 3000 yılında yüzüncü doğum gününü kutlayacak olan Amerikalıların sayısı doğru şekilde tahmin edilebilir. Yapılan bu tahminle, geleceğin önemli bir bölümü bilinir. Çünkü bilinmeyen bilinemez değildir. Burası tahmincilerin geldiği yerdir. Uzmanlar, gelecekte meydana gelecek olayların profillerini çıkarmak için olasılık ve etkileri belirler ve bir dizi kuramsal düşünce, gelecekte meydana gelecek olayları ortaya koyar. Bu tahminler, nüfus bilimiyle birlikte geleceğin büyük bir kısmını geçmişte olduğundan daha elde edilebilir kılar. Ancak geleceği tümüyle bilmek olanaklı değildir. Aslında geleceğin gelecek olarak kalma şekli budur (Buchen, 1999).

Gelecekle ilgili kuramsal tartışmalara yön veren ve gelecekle ilgili konuları açıklığa kavuşturan iki önemli noktadan söz edilebilir. Bunlardan ilki, birisinin

hayal edemediği bir şeyi başkası yaratamaz. Bu nedenle, hareket için gerekli çevreyi oluştururken hayal gücü gereklidir. İkincisi de bilinçli hayal gücünün geliştirilmediği yerde açık olmayan düşünceler oluşur (Gidley, 1998).

Gelecek, insanların üzerine yazı yazmalarını bekleyen bir boş levha değil, şimdiki şekillendiren etkin bir unsurdur. Gelecek, sürekli ve tahmin için birden fazla fırsat sağlar. Geleceğin belli başlı özellik ve yasaları vardır (Buchan, 1999):

- *Gelecek, bilgi ve tahmin için düşündüğümüzden daha fazla ve daha az mevcuttur.* Bir başka deyişle, gelecek, bilinenin, bilinmeyen ve tümüyle bilinemez olanın bir karışımıdır. Gelecek, son sınırlarına saygı duyulmadığında rahatsız olur ve karşılığı çok katıdır.
- *Gelecek her türlü aşırılıktan nefret eder.* Her çeşit sınırlamaları, her şeyden öte gelişim sınırlamalarını kapsar. Bir bakıma ilerleyen her şeyin sürekli kaydını tutar.
- *Gelecek her zaman vitedir.* Gelecek yalnızca hızlı değildir; sürekli hızlandırılmış dönüşler sunar, bir önlem olarak tahmin edilebilen uyarılar verir. Bu uyarılar ihmal edilmezse, tepki vermeye zaman tanır. Böylece, hızlandırılmış dönüşler, azaltılan dönüşlerle birleştirilir. Ancak, vites yükseltme kaçınılmaz olduğu kadar aşılması da zordur.
- *Gelecek, hem alıcı, hem bilgi verici ve hem de iletişimcidir.* Gelecek, organizasyonların yeni tasarımları hakkında bilgi, paylaşım ve iletişim sağlar. Böyle organizasyonlar, içeride ve dışarıda daha mücadeleci ve işbirliği içinde olurlar. Hepsinden öte, geleceğin yasaları hakkında bilgi sahibi olma, organizasyonu onun eşit ortağı yapar. Aslında bu, gelecek yıllarda organizasyonun farkı olur.

Gelecekle ilgili olarak *iyimser* (optimistic) ve *kötümser* (pessimistic) olarak nitelendirilebilecek iki bakış açısı bulunmaktadır (Eckersley, 1999). Geleceğe ilişkin kimi iyimser görüşler, dünyanın soğuk savaş dönemini geride bıraktığını iddia etmektedir. Fukuyama tarafından temsil edilen bu görüşe göre dünya, Amerika modelinden sonra evrensel bir mücadelenin olduğu ve birlikteliklerin yaşandığı bir düzene doğru gitmektedir. Diğer taraftan, Huntington tarafından temsil edilen ve savaş sonrası dünyada uygarlıklardaki fikir ayrılıklarının Batı ile dünyanın geri kalanları arasında üçüncü bir dünya savaşına yol açacağına inanan kötümser bir görüş vardır (Zaho, 1999).

Gerçekten, dünyada meydana gelen değişimler iki yönlü bir seyir izlemektedir. Bu değişimler bir yandan insanların yaşamlarını kolaylaştırırken,

diğer yandan insanların yaşamlarını tehdit etmektedir. Bilim ve teknolojideki yeni buluşlar, uzay teknolojisindeki gelişmeler, gen teknolojisindeki ilerlemeler, bilgisayar ve bilgi teknolojilerinde kaydedilen aşamalar insanların daha rahat ve kolay yaşamlarını olanaklı kılmakta ve insanlığın geleceğe umutla bakmasını sağlamaktadır. Bir başka deyişle, hangi alanda olursa olsun kıyasıya rekabetin yaşandığı hatta savaşların bile göze alındığı bir geçmişten, yeni başlangıçların sorgulandığı bir döneme girilmektedir. Belki de bir geçiş dönemi olarak nitelendirilebilecek bu sorgulama dönemi, bizi geleceğin umutlarına yönlendirmektedir.

Terörizm, üçüncü dünya savaşı söylentileri, elçiliklerin yakılması, bankaların sarsılması, enflasyonun kontrol edilemeyişi vb. felaket ve kıyamet senaryoları karşısında dünyanın aklını oynattığı ileri sürülüyor. Oysa, dünya hiç de aklını oynatmıyor; hatta bu karmaşanın gerisinde şaşırtıcı ve umut verici bir düzenleme yatıyor. Meydana gelen bu değişikliklerin her biri dengesizliğin, çöküşün ve felaketin belirtileri olarak görülebilir. Ancak, çok geniş bir görüş açısı sağlamak için geri çekildiğimizde önceden göremediğimiz pek çok şeyi görebiliriz. Ortaya çıkan yeni ilişkiler incelendiğinde, bugünün büyük tehlikelerinin oluşmasına neden olan koşullar, aynı zamanda insanlığa büyüleyici bir takım olanaklar da getirmektedir (Toffler, 1989). Savaşlar ve devrimlerle sarsılmasına karşılık, Avrupa 19. yüzyılın başında genel olarak barışı yaşadı ve maddi refahın görülmedik bir biçimde yükselmesine tanık oldu. Modern bilimin açlık ve yoksulluğu yeneceği, insanların yaşamını temelden değiştireceği ve insanın mutluluğuna hizmet edeceği, özgür ve demokratik toplumların tüm dünyaya yayılacağı beklentisi iyimserliğe neden olmaktadır (Fukuyama, 1999). Bloom (2003), gelecekte, mevcut olgu ve olayların yerini, sorunların bitmeyen çözümleri, çevre sorunlarına gösterilen ilgi ve daha çok tüketme arzusunun karşılanması gibi gelişmelerin alacağını belirtmektedir.

Bu iyimser bakış açısına karşılık asit yağmurları, nükleer serpintiler, küresel ısınma, aids ve kanser gibi tedavisi güç olan hastalıklar, ekolojik kirlenme, deprem, sel felaketleri vb. doğa olayları, trafik karmaşası gibi olgular da insanlarda gelecek için karamsarlığa neden olmaktadır. Huntington (2001a), yeni dünya düzeni üzerine sayısız yorum yapıldığını belirterek; tarihin, zengin ve yoksul ülkeler arasında iki kutuplu çatışmaların sonuna geldiğini, etnik çatışmaların çoğalarak anarşiye dönüşeceğini, uygarlıkların çatışacağını, bütünleşme ve bölünmeye yönelik eğilimlerin artacağını ileri sürmektedir. Yine, Huntington (2001b), medeniyet kimliğinin gelecekte gittikçe artan bir biçimde önem kazanacağını ve dünyanın büyük ölçüde belli başlı yedi ya da sekiz medeniyet arasındaki etkileşimle şekilleneceğini belirtmektedir. Bunlar, Batı, Konfüçyüs, Japon, İslam, Hint, Slav-Ortodoks, Latin Amerika ve Afrika

medeniyetleridir. Geleceğin en önemli mücadeleleri, bu medeniyetler arasındaki farklı fay kırıkları boyunca meydana gelecektir. Dünya küçülüyor ve farklı medeniyetlerin insanları arasındaki etkileşimler giderek artıyor. Dünyadaki sosyal değişme ve ekonomik süreçler insanları eski yerel kimliklerinden koparıyor.

Zaho'nun (1999) belirttiği gibi, 20. yüzyıl çok şeyi geride bırakmaktadır. Küreselleşme tüm dünyada olası ekonomik karışıklıklara işaret etmektedir. 21. yüzyılda bölgesel savaşlar muhtemelen kaçınılmazdır. Maddesel zenginlik, ister gelişmiş isterse gelişmekte olan ülkelerde olsun ruhsal bir boşluk meydana getirmekte; temel sosyal kurumlar –geleneksel evlilik, aile bağları- çökmeye yüz tutmaktadır. Hava, su ve çevre kirliliği insanoğlunun sağlığını tehdit etmektedir. Küresel-eko sistemdeki dengesizlik iklim değişikliklerine, iklimdeki değişiklikler de sık sık sellere ve kuraklığa neden olmaktadır.

Gelecek rahatsız ediyor; güvende olup olmayacağımız konusunda tedirginlik yaratıyor. Büyük felaketlerin olma olasılığı herkesi korkutuyor. Ayrıca, adı konmayan belirsizlik korkusu, yoğunluğunu ekonomik çöküş korkusuna veriyor. Tüm bilim kurgular, basılı ve görsel bir biçimde geleceğimizi felaket senaryolarıyla kronik bir duruma getiriyorlar. Ne yazık ki bu uyarılar eğitici olmuyor (Buchen, 1999).

İyimser Fukuyama ve kötümser Huntington'un 21. yüzyıla ilişkin bakış açılarına bakıldığında, onların ortak bir düşüncüyü paylaştıkları görülmektedir; 21. yüzyıl, 20. yüzyıldaki gibi aynı yolu izleyecektir (Zaho, 1999). Bu bakış açılarının ortak noktası ise geleceği iyi anlamak için geleceğe duyarlı olmak ve geleceği iyi analiz etmekten geçmektedir. O halde, ister insanlığı mutlu kılacak yeni buluş ve gelişmeler, isterse insanoğlunun yaşadığı gezegeni ve yaşamını tehdit eden değişimler olsun, insanlar çevrelerinde meydana gelen olgu ve olaylara karşı daha duyarlı olmak zorundadırlar.

Gelecek Çalışmaları

Geleceğin bizim ona yüklediğimizden başka bir kimliği ve özü bulunmaktadır. O halde, geleceğin gizemlerini, ilkelerini, yasa ve davranışlarını araştırma gereği vardır (Buchen, 1999). Bugün gelecek çalışmaları bir patlama yaşamaktadır. Gelecek, akademik yaşamda ve eğitim programlarında daha fazla yer almaya hazırdır (Bell, 2001). Gelecek, güncel bir kavram olmasına karşın gelecekle ilgili çalışmalar çok da yeni değildir. Gelecekle ilgili çalışmaların 1960'lı yıllara dayandığı görülmektedir. Bell (2000), gelecekle ilgili çalışmalarını

ve gelişmeleri 1972 yılında yayınlanan “Gelişmeye Engeller” adlı kitaba vurgu yaparak özetlemektedir:

- Gelişmeye Engeller 1972 yılında yayınlandığında tüm dünyada oldukça etkili olmuştur. Eksiklikleriyle birlikte tüm dünyada 29 dilde 9 milyon satan bu yayın, bugün bile geçerliğini devam ettiren tehlikelere dikkat çekmektedir. 1960 ve 1970’li yıllarda, Bell tarafından yazılan “Endüstri Sonrası Toplumunun Gelişi”, Toffler tarafından yazılan “Gelecek Şoku”, Kahn ve Wiener tarafından yazılan “Yıl 2000” gibi kitaplarla birlikte bu kitap, insanların yaşadıkları problemleri algılamada bir dönüm noktasını oluşturmuştur. “Gelişmeye Engellerin” yayınlanmasından sonra, insan topluluklarının yüzleştiği zorlukların tüm dünyadaki boyutlarını görmezlikten gelme olanaksız duruma gelmiştir. Çünkü, “Gelişmeye Engeller”, uzun vadeli düşünmeyi desteklemiş, küresel bir bakış açısıyla pek çok olayın aynı andaki etkilerini analiz etmiş, dinamik eğilim analizleri yapmış, gerçeklerin karşısı varsayımları birbirine bağlamış ve geleceğin senaryolarının nasıl oluşturulabileceğini göstermiştir.
- 1990’lı yıllarda başlayan gelecek çalışmaları ise, geçmişteki çalışmaların bütünleştirildiği, sağlam kuruluşların oluşturulduğu, önceden verilen sözlerin gerçekleştirildiği ve gelecekte gerçekleştirilecek ilerlemeler için önemli kararların verildiği bir dönemi yaşamaktadır. Bugün, gelecek çalışmaları, diğer disiplinlerden ayırt edilebilen, daha açık bir ifadeyle, pek çok farklı konuyu içine alan bir disiplinin çoğu özelliklerini taşımaktadır. Çünkü gelecekçilik, kendi yayınlarına, organizasyonlarına ve yöntemine sahiptir. Alanın uygulamacıları, hızla artan bir biçimde alanın amaçlarını, etik ilkelerini, bilgi birikimini, mesleki fikirleri, deneysel araştırmayı, yaşama uyarlanabilecek, diğerlerine öğretilebilecek ve bir kitabın sayfaları arasında yer alabilecek biçimde paylaşmaktadırlar.

Bu çalışmalar kapsamında 1960’lardan günümüze gelinceye kadar, gelecek araştırmalarına ait en az üç geleneğin geliştiği bilinmektedir (Gidley ve Hampson, 2004).

- *Deneyisel gelenek:* ABD’de ortaya çıkmıştır. 1960’larda Dünya Gelecek Toplumu tarafından desteklenmiştir. Eğitimdeki ilk gelecek araştırmalarının çoğu bu gruba girmektedir.
- *Eleştirel gelenek:* Avrupa’da ortaya çıkmış ve Amerika’daki gelecekçilerin tümüyle deneysel olan yaklaşımının eleştirisinden

doğmuştur. 1970'lerin başında, günümüze kadar geleceğe eleştirel yaklaşımı desteklemeye devam eden Dünya Gelecek Araştırmaları Federasyonunun (WFSF) kurulmasına yol açmıştır. Okul eğitimine ilişkin geleceğin temeli bu yaklaşıma dayanmaktadır.

- *Kültürel gelenek:* Büyük oranda batılı olmayan kültürleri içermeyi ve çağdaş geleceği daha derinden düşünmeyi destekleyen Dünya Gelecek Araştırmaları Federasyonu üyelerinin çalışmasından doğmuştur. Ancak, bu bakış açısı okul eğitimine yeterince yansımamıştır.

Gelecek çalışmalarının önemli bir boyutunu eğitimle ilgili olanlar oluşturmaktadır. Gidley ve Hampson (2004) gelecek çalışmalarının eğitimsel gelişimini şöyle özetlemektedirler:

- Okullardaki ilk gelecek dersi 1966'da verilmiştir. Daha ileri pilot projeler bir dizi merkezin kurulmasına yol açmıştır. İkinci bir akım, liselerde Druker, ilköğretim okullarında Dixen'in çalışmalarıyla devam etmiştir. Gelecek odaklı büyük projelerden biri, bugün de devam eden Torrence'in "Gelecek Problemini Çözme Programı" olmuştur. Öyle ki, 1995 yılına kadar Amerika'nın 50 eyaletinde 200.000 öğrenci programın materyalini kullanmıştır. Projenin teknolojik gelişmeyi şiddetle övmesi bir eleştiri olarak getirilse de proje başka ülkelere de yayılmıştır. Başka başarılı bir girişim de Jackson'un geliştirdiği "Tercih Edilen Gelecek Projesini Yaratma" olmuştur. Bu proje, disiplinlerarası ve web temelli etkileşimli bir ortamda dünya genelindeki öğrencileri bir araya getirmektedir. Bu, özellikle okul çağındaki çocukları hedef alan ilk projedir.
- 1985'te Serra tarafından İspanya'da başlatılan "Eğitim ve Gelecek Çalışmaları Konferansı", eğitimde gelecek çalışmalarını Amerika'dan Avrupa'ya taşımıştır. İngiltere'de Hicks'in sınıftaki kullanıma yönelik olarak doğrudan öğretmenleri hedef alan çalışması çok verimli olmuştur. Hicks'in çalışması Holden'in çalışmasıyla birlikte, ulusal vatandaşlık eğitimi projesine alınmıştır. Bu hareket, eğitim gelecekçilerinin (Hicks ve Hutchinson) yanı sıra çevresel eğitim yenilikçilerinin (Orr, Sterling ve Fien) bir araya gelmesine katkıda bulunmuştur. UNESCO'nun da desteklediği bu çalışmada Fien, öğretmenler için 25 modülden oluşan "Sürdürülebilir Bir Gelecek İçin Öğretme ve Öğrenme" adında bir CD-ROM hazırlamıştır.
- Bunun yanında Avustralya ve Yeni Zelanda'da da gelecek temelli birkaç program yeniliği ortaya çıkmış; ancak öğretmenlere sistematik bir

destek sağlanamadığı için gücünü yitirmiştir. Özellikle, Rundell ve Sloughter, 11-12 yaşlarındaki çocuklar için dört dönemlik bir program hazırlamıştır. Yapılan değerlendirmeler, etkili bir model olduğunu ortaya koymasına rağmen bu program pilot uygulamadan sonra sona ermiştir.

- Bu ülkelerin dışında “Dünya Gelecek Araştırmaları Federasyonu” üyelerinin girişimleriyle (özellikle Stevenson) 1996’da Filipinler ve Malezya’da gerçekleştirilen konferanslar, eğitimdeki gelecek çalışmalarını Asya’ya taşımada etkili olmuş; pek çok ülkedeki eğitim uygulayıcıları ve gelecek araştırmacıları için kavramsal destek sağlamıştır.

Bu çalışmaların yanı sıra, başka ülkelerde de eğitim ve gelecek alanında pek çok şey yapılmaktadır. Finlandiya’da Rubin önemli çalışmalar yapmaktadır. Budapeşte Üniversitesi’nde gelecek araştırmaları bölümü, 1999’da gençlerin gelecekle ilgili görüşlerine yönelik bir ders açmıştır. İtalya’da Genç İnsanlar Komitesi, gençler tarafından gerçekleştirilen çalışma ve girişimlerin yaratıcı yollarıyla ilgilenmektedir (Masini, 2002).

Sonuçta, gelecek çalışmaları, entelektüel yaşama girmeye hazırdır. Böyle bir hareket, geleceğilerin üniversitelerde ve diğer eğitim kurumlarında karar mekanizmasına katılmaları ve etkili bir görev üstlenmelerini gerekli kılacaktır. Gelecek çalışmaları, hızlı bir gelişme gösterdiğinden ve özellikle sosyal bilimlerde pek çok disiplini etkileyen problemlere çözüm ürettiğinden böyle bir çaba için uygun bir zamandır (Bell, 2000). Aslında küreselleşmenin bir sonucu olarak, ekonomik ve politik gücün ön planda olduğu bir çağda, ekonomik ve politik açıdan mücadele edemeyen insanların marjinalleşmesi gelecek çalışmalarının önemini artırmaktadır. Küreselleşme sonucu ortaya çıkan, toplum ve bireylerin kimlik kaybıyla sonuçlanan kültürlerin homojenleşmesi aynı derecede ciddi bir sorundur (Masini, 2002). Eğer gelecek araştırmalarında ortaya atılan konular dikkatli bir biçimde düşünülmezse, toplumlar gerek ulusal gerek evrensel açıdan ulaşabilecekleri düzeyin çok altında bir performans göstereceklerdir. En kötü olasılıkla, aşırılık ve düzensizlik gibi sosyal düzenin işlemlerini engelleyecek kanıtlar daha fazla gözlenecektir (Eckersley, 1999).

Eğitim ve Gelecek

Eğitim, gelecek odaklı yeni nesiller yetiştirmede çok önemli bir kurumdur. İnsanlar, savaşlar, soykırımlar, kolonileşmeler vb. trajedilerin günümüzde ve gelecekte olmaması için gerekli ve olanaklı olan her şeyi yapmayı öğrenebilirler.

İşte Dünya Gelecek Araştırmaları Federasyonu kurma fikri, daha insancıl bir gelecek kurma çabalarının bir sonucudur. Herkes için insancıl bir gelecek hala çok önemlidir. Bu, hayalden çok bir önsezi olarak değerlendirilmelidir; çünkü, insanların bunu fark etmesi için somut bir olasılık vardır (Masini, 2002). Bu somut olasılığı yaşama geçirecek olan da eğitimidir.

Eğitimde gelecek kavramıyla yakından ilişkili kavramlar bulunmaktadır. Daha çok yönetim alanına özgü olduğu düşünülse de bu kavramlar, gelecek kavramını eğitimde güncel kılmaya katkıda bulunmaktadır. Bu kavramlar şöyle açıklanabilir (Aktan, 2003):

- *Vizyon:* Geleceğe yönelik gerçekleştirilebilir hedef ve amaçları belirtir; bu yönüyle, organizasyonun ulaşmak istediği geleceğin resmini ortaya koyar.
- *Misyon:* Gelecekte ulaşılması istenen vizyona (hedefe) yönelik görev ve kararlığı ifade eder.
- *Strateji:* Geleceğe hangi yollarda nasıl ulaşılacağını gösteren genel planlamayı içerir.
- *Aksiyon:* Belirtilen stratejiler çerçevesinde izlenecek yöntemleri açıklar.

Bu kavramlar içinde özellikle vizyon kavramı gelecek kavramıyla yakın ilişkilidir. Çünkü, vizyon geleceği düşlemek ve tasarlamaktır. Ancak, vizyon kavramına yalnızca geleceği kestirmek gibi bir anlam yüklemek yeterince açıklayıcı değildir (Erçetin, 2000). Çünkü, geleceği kestirmek ve geleceğe ilişkin çalışmalar yapmak gelecekçilerin işidir.

Eğitimde gelecekçilik, tüm eğitimcilerin ilgi odağı olan ve çoğu kuruluşun komisyon çalışmaları ve incelemeleri yaptıkları bir konudur. Özellikle program geliştirmeciler, okul programlarının öğrencilere hizmet edeceği bir gelecek ile ilgilendiklerinden, toplumsal yaşamda meydana gelen olaylarla ilgili projelerin farkında olmalıdırlar. Çünkü, gelecekte eğitimin toplumsal yaşamdaki rolünün ne olacağı sorusu, program geliştirmecilerin program geliştirmede karşı karşıya kaldıkları ilk ve temel sorudur. Bu kritik soruyu düşünmedeki tereddüt, temel bir sorumluluktan vazgeçmek ve kararsızlıkta karar kılmak anlamına gelmektedir (Wiles ve Bondi, 2002).

Hiç şüphesiz gelecek, eğitimin temel sorunu olmalıdır. Eğer çocuklar bu duyarlıktan ya da niteliklerden yoksun olurlarsa, eğitimdeki her şey daha değersiz ve başarılması daha zor olur. Eğitimin, daha iyi bir gelecek oluşturmada yönlendirici bir görevi vardır. Eğitim programları yoluyla bu nitelikleri geliştirme fırsatı vardır. Görev eğitimcilere ve dolayısıyla öğretmenlere düşmektedir (Eckersley, 1999).

Toplumsal dinamizmi, toplumdaki kurumları geliştirerek yöneltme süreci, kuşaktan kuşağa devredilen görüş ve bilimsel tutum isteyen toplum mühendisliğidir. Bu nedenle, günümüzde çoğu dünya ulusları, eğitimin kültürü tanıtmaya yanında kültürü geliştirme amacını da tanımışlardır. Bu amaç, öğretmenin görüş ve yöntemlerinde büyük değişikliklere neden olmuştur. Konuların işlenmesinde dün, bugün ve yarının bağdaştırılmasına önem verilmektedir. Doğal olarak bugünün problemlerinin anlaşılması için düne başvurulmakta, yarın için plan ve proje yapmak ya da çocuğa yarını düşündürmek yoluna gidilmektedir. Çocukların geçmişi değerlendirilerek bugünü anlaması ve yorumlaması ve bu yorumlara dayanarak yarına yönelmesi, toplumsal dinamizmin olumlu yola girmesinde etkili olacaktır (Varış, 1996).

Gelecek, eğitim alanında olduğu kadar diğer alanlarda da kullanılmakta, dolayısıyla, disiplinlerarası ve çok boyutlu bir özellik taşımaktadır. Inayatullah (2002) geleceğin altı biçimde kullanıldığını belirtmektedir:

- *Stratejik*: Bireylerin daha iyi karar vermelerini sağlamak
- *Eğitimsel*: Öğrencilerin, çalışanların ve yöneticilerin bilgilerini artırmak
- *Kapasite geliştirme*: Bireyin, bireysel ve kurumsal gelişimi için öğrenmeyi öğrenmesini sağlamak
- *Sosyal değişim*: Sosyal yaşamı daha iyi bir duruma getirmek
- *Çıkış*: Kaosun kıyısındaki bir organizasyonu daha iyiye taşımak
- *Mikrovita değişim*: Bireyin iç dünyasında değişim sağlayarak kurumsal gelişimi sağlamak

Geleceğin dünyası bugünkünden çok farklı olacağından, bugünkünden farklı niteliklere sahip bireyler isteyecek ve zaman, geleceğin kuşaklarını hazırlamada kısa kalacaktır. Bu nedenle, gereksinimleri karşılamaya uygun amaçlar geliştirmek için büyük çaba gösterilmesi gerekmektedir. Ne öğretileceğine ilişkin program modelleri arasında yer alan gelecekçi modelde şu teknikler ve aşamalar söz konusudur (McNeil, 1985):

- *Disiplinlerarası seminer*: Eğitimciler ve eğitim alanı dışındaki politik bilimciler, ekonomistler, psikiyatristler vb. uzmanlar, program geliştirmeye etki edebilecek olası bir geleceği tartışmak için toplanırlar.
- *Projelendirilmiş yönelimlerin değerlendirilmesi*: Çoğu beklenmeyen değişimler, olabilirliği ve toplum için önemi bakımından belirlenir. Zaman, para ve enerjiyle ilgili değişmelerin neden olduğu sorunlar düşünülür. Bu değişmelerin potansiyel sosyal etkisi bir görüş birliği içinde dikkatle değerlendirilir.

- *Geleceği oluşturma için eğitimsel kabullenme:* Yönelimlerin sosyal sonuçları ortaya konulduktan sonra okulların buna nasıl yanıt verecekleri düşünülür. Eğitim amaçları “iyi” geleceği desteklemeli, “kötü” geleceğe direnç göstermelidir. Bu nedenle, eğitimciler programda, öğrencileri geleceğin dünyasına hazırlayacak öğelerin neler olduğuna karar vermelidirler.
- *Senaryo yazma:* En az iki senaryo hazırlanır. İlki, üçüncü aşamada karar verilen ve okul tarafından gerçekleştirilecek bir etkinlikte, öğrencilerin nelerden hoşlanacaklarının açıklığa kavuşturulmasıdır. İkincisi ise konu alanı, öğrenme etkinlikleri ve yöntemlerindeki değişimlerle ilgili açıklamalardır.

Senaryo yazma ya da oluşturma geniş olarak kullanılan bir gelecek tekniğidir. Daha çok geleceği tahmin etmek için kullanılır. Genelde, iyi ve kötü olmak üzere iki zıt şeyin “ya/ya da” biçiminde betimlenmesiyle iki senaryo kullanılmaktadır. Çoklu seçenekler fazla yaygın değildir. Bunun yanında pek çok senaryo çalışması uzun vadeli değil sadece 5–10 yıl sonrasına bakmaktadır. Oysa, çok az değişim, böyle kısa sürede gerçekleşir. Bu nedenle, 50 hatta 100 yıl sonrasına yönelik senaryolar geliştirerek bugünkünden daha nitelikli bir gelecek oluşturulabilir (Stevenson, 2001).

Senaryolar, bilgi toplama, hayal gücü ve yaratıcılığı geliştirme gibi birçok amacı gerçekleştirme fırsatı vermektedir. Bilgi çağının nasıl gelişeceği ve bunun toplumları nasıl etkileyeceğine ilişkin birçok soru vardır. Senaryolar, bir dizi seçeneği araştırmak için etkili bir yoldur. Senaryo ve hayal araçları, toplumların, karşılaştığı zorluk ve fırsatlar hakkında daha yaratıcı düşünmelerine olanak sağlar. Senaryolar olasılıkları anlamaya yardım eder, çoklu geleceğin araştırılmasına ve “ne olurdu?” sorusunun sorulmasına olanak verirler. Ayrıca, her senaryodaki stratejilerin sınanmasına, bunların ne kadar sağlıklı olduklarına ve çoklu gelecekte ne kadar iyi çalıştıklarına karar vermeye yardım eder.

Gelecekle ilgili senaryoları dört başlık altında toplamak olasıdır. Bunlar şöyle sıralanabilir (Bezold, 1999):

- *En olası ya da resmi gelecek:* “En olası”, “her zamanki” ya da “en iyi tahmin” gibi isimlerle anılan bu senaryo, yerel, merkezi ve federal hükümetlerin toplum için tahmin ettiği en uygun yaklaşım ve iş dünyasının kullandığı ve bir araya getirdiği deneyimlerin toplamıdır. Son yirmi yılda gelişen bu gelecek senaryosu, geçmişin birikimlerinden geleceğe dönük tahminler yapmaktadır. Son yıllarda geleceğe dönük bilinçliliğin artmasıyla, geleceği daima göz önünde bulunduran

kurumlardaki resmi gelecek yaklaşımı, toplumları endüstri çağının ötesine götürececek köklü bir değişimi temsil etmektedir.

- *Zor zamanlar senaryosu*: Toplum ve kurumlarda ters gidecek birçok şey vardır. Bu gelecek modelleri, toplumun ters gidebilecek şeyleri göz önünde bulundurmasını ister; zor, ancak düzenlenebilir olanları seçer, zor zamanlara ait bir imge oluştururlar. Bu senaryonun amacı, toplumu bilinçlendirmek, göz ardı edilen ve tabu olarak kabul edilen şeylerin konuşulmasını sağlamaktır. Bu gelecek senaryosunu dikkate almak, toplumların zor zamanlarda zor durumlarla başa çıkabilmelerini sağlar.
- *Örnek değişim/hayali senaryolar*: Bu tür senaryolar bir öğrenme penceresi sağlar. Senaryolar ne tür örnek değişimlerin meydana gelebileceğini tanımlayıp bunları göz önünde bulundurmalıdır. Ekonomik yapıdaki değişiklikler, dikkate alınacak örnek değişimin en bilinen türüdür.

Senaryoların dışında aslında, gelecekle ilgili çalışmaların temelinde tahminler yatmaktadır. Her ne kadar gelecekle ilgili çalışmaları tahmine indirgemek doğru olmasa da tahmin kavramına ayrı bir parentez açmak gerekmektedir.

Gelecek çalışmalarında tahminin önemli bir yeri vardır. Kuşkusuz tahminle, sezinleme, çakarsamada bulunma, geleceği önceden görme, önceden tasarlama, kehanette bulunma kavramları benzer anlamlara gelmektedir. Ancak, yine de ayırt edici özellikleri bulunmaktadır. Örneğin, önceden görme, elde var olan bilgilere dayanarak geleceğe dair yapılan çıkarım anlamına gelmektedir. Kimi istisnai durumlar olsa da, gelecekçilerin çok büyük bir kısmı, tahminin rolünü en aza indirgemekte ya da tahmini tamamen dışlamaktadır. Buna rağmen, pek çok gelecekçi, gelecek çalışmalarının amacının bilinci uyarma, düzenleme, değerlendirme, destekleme kavramlarının yanı sıra tasvir etme, anlama ve alternatif gelecek modellerini açıklamayı içerdiği konusunda hemfikirdirler (Bell, 2000). Unutulmamalıdır ki, tahminde amaç, değişimin köklerini araştırmak değil, ortaya çıkmadan önce tanımlamaktır (Inayatullah, 2002).

Tahminler gelecekte olacakların kabulü olduğuna göre, tahminlerin uygulanması için plan yapılır. Stratejik planlama adı verilen bu planlama, stratejik yönetim bağlamında örgütün bütün olarak desen ya da toplam stratejisinin bugünkü ve gelecekteki isteklerine göre geliştirilmesi ve uygulanmasından oluşan rasyonel bir süreçtir. Bu süreçte, gelecek çevrenin olanak ve sınırlılıkları kestirilir; amaç ve çevre analizinden edinilen verilere dayalı olarak planlar geliştirilir (Balcı, 1995).

Stratejik planlama ve sistemli düşünme geleceği planlamada önemli bir yere sahiptir. Sistemli düşünme, yaşamı etkileyen güçleri anlama ve tanımlamada bireylere cesaret verir. Kuşkusuz, yaşamı etkileyen güçleri kontrol etmek ve seçmek tümüyle olanaklı değildir; ancak, onları anlamak olanaklıdır. Bu nedenle, stratejik planlama yapılmalıdır. Çünkü, stratejik planlama olasılık planlamasına katkıda bulunur. Örneğin, gelecek planlamasında, kurumun misyonunu korumak, daha fazla öğrenciye kapılarını açmak ve doğal çevreyi korumak gibi önemli seçimler yapılabilir (Dalton, 2001).

Gelecekle ilgili bu teknikler aslında kimi sorulara yanıt verme gereksiniminden kaynaklanmaktadır. Oliva'nın (1988) da belirttiği gibi, o gün geldiğinde, öğretmenle öğrenciler ve öğrencilerle öğrenciler arasındaki etkileşim nasıl olacak? Öğrenciler sosyalleşmeyi nasıl öğrenecek? Çok kültürlü ve çoklu etnik yapıya dayalı eğitim nasıl olacak? Kız ve erkekler çoğulcu bir toplumda, birlikte yaşamayı nasıl öğrenecek? gibi sorulara yanıt verilmesi gerekmektedir.

Her okul, düzenli bir biçimde kısa ve uzun dönemli planlama yapmaya gereksinim duyar. Bu nedenle, okullar, eğitimin önemli bir boyutunu oluşturan gelecek çalışmalarını yapmak durumundadırlar. Bu konuda bir plan ve girişime sahip olmayan okullar sıkıntıya girecektir. Eğitimci ve öğrenciler alternatif gelecekleri göz önünde bulundurmalıdırlar. Okullar heyecan verici, daha umut dolu bir gelecek yaratmak ve öğrencilerini ve toplumlarını eğitmek için lider olmalıdırlar (Marx, 2001). Çünkü gelecek çalışmaları öğrencilerin:

- Beklenmeyen olaylara karşı hazırlıklı olmasını sağlar.
- Aldıkları kararlar ya da yaptıkları seçimlerle bunların uzun dönemli sonuçları arasında bağ kurmalarına yardımcı olur.
- Geleceklerini biçimlendirmede sahip oldukları becerileri görmelerini sağlar.
- Hızla değişen dünyaya uyum sağlayabilmeleri için gerekli olan araçları ya da yolları tanıtır.
- Geleceğin bilinen birçok boyutunu görmelerine yardımcı olur.
- Dünya görüşünü sistemli bir biçimde güçlendirir.
- Gelecek nesillere karşı sorumluluk duygusu geliştirir (Burchsted, 2003).

Gelecek İçin Eğitimde Yapılması Gerekenler

Günümüzde, dünyadaki gelişmeler tüm kurumları değişime zorlamaktadır. Bu nedenle, değişimi kavramak büyük önem taşımaktadır (Aktan, 2003). Değişimi kavraması gereken kurumların başında da eğitim gelmektedir. Çünkü sosyal, kültürel, ekonomik, politik alanlarda meydana gelen gelişmelere en duyarlı sistem eğitimidir (Erdoğan, 2002).

Eğitimsel değişme, öğretim ve öğrenmeyi geliştirmek üzere kasıtlı düzenlenmiş değişimdir. Bir başka deyişle, eğitimsel değişim, eğitimin amaçlarının ne olacağı; öğrencilerin ne öğrenecekleri, nasıl eğitilecekleri ve değerlendirilecekleri, eğitimsel işlevlerin nasıl düzenleneceği, yönetileceği ve finanse edileceği konularındaki unsurların geliştirilmesi girişimidir (Duke, 2004). Hızla değişen bir dünyada, yetişmekte olan kuşakların değişmeyi kavrayabilmeleri ve hızla değişen dünyaya uyum sağlayabilmeleri için öncelikle eğitim sistemlerinin kendilerini sürekli olarak yenilemeleri ve geliştirmeleri beklenmektedir. Eğitimin kendisini yenilemesinde temel sorumluluk eğitimin kilit personeli durumundaki öğretmene düşmektedir.

Öğretmenler ve yöneticiler, öncelikle değişme kavramının önemini öğrenmeli ve bilgi çağında iletişim ve düşünme becerilerinin programlardaki değerini iyi anlamalıdır. Çünkü, geleceğin temelleri; problem çözme, girişim, yaratıcılık, karar verme ve iletişim becerileri gibi nitelikler üzerine kurulmaktadır (Schurr, 1989). Bu niteliklerin geliştirilebilmesi için öğretim etkinliklerinde dün, bugün ve yarının bağdaştırılması büyük önem taşımaktadır. Kuşkusuz, çocukların geçmişi değerlendirerek bugünü anlaması ve yorumlaması ve buradan hareketle yarına yönelmesi, toplum dinamizminin istenilen biçimde gerçekleşmesinde etkin olacaktır (Varış, 1996).

Eğer, öğrencilerin gelecekle ilgili olumlu bir bakış açısına sahip olmaları konusunda eğitilmeleri arzu ediliyorsa, bunu güçlendirecek etkinliklerin ciddi bir biçimde düşünülmesi gerekmektedir (Gidley, 1999). Okullarda, gençlerin geleceğe olumlu bakabilmeleri için desteklenmesi, geleceği şekillendirmenin kendi ellerinde olduğuna inandırılması ve böyle bir görevi üstlenmek için kendilerine inanmalarının sağlanması için çok daha fazlası yapılabilir ve yapılmalıdır (Eckersly, 1999). Slaughter, gelecekle ilgili geliştirilmesi gereken eğitsel yaklaşımları şöyle sıralamaktadır:

- Programlarda gelecek kavramını ve araçlarını tanıtmak.
- Gelecek düşüncesini, öğretmen eğitimine ve öğretmenin mesleki gelişimine yerleştirmek.
- Programın alt yapısını daha geniş ve uzun süreli bağlamlarla ilişkilendirmek.

- Gelecek araştırmalarının yöntemlerini okul sistemlerinin stratejik planlanmasında kullanmak.
- Birleştirici bir yaklaşım için eğitsel liderlik kavramını yeniden gözden geçirmek (Gidley ve Hampson, 2004).

Okullarda çocukların gelecekle ilgili anlayış ve tutumları üzerine odaklanma, onların zaman kavramı ve gelecekle ilgili düşünce geliştirmeleri açısından büyük katkı sağlayacağı gibi geleceğe ilişkin olumsuz ve karamsar tutumları önlemeye dönük stratejilerin geliştirilmesine yardım edecektir. Çünkü, genellikle geleceği, tehdit edici, uzak ve değişken olarak algılayan çocukların gelecekle uzlaşmasının zor olduğu ileri sürülmektedir. Küçük çocukların büyük çocuklara göre gelecekle ilgili olarak daha olumlu düşündükleri (Page, 1998) göz önüne alındığında, gelecekle ilgili çalışmaların erken yaşlarda başlamasında büyük yarar görülmektedir.

Sonuç

Eğitim doğası gereği gelecek orijinelidir ve bireylere bu yolla sunulmalıdır. Birey gelecekte gerekli olacak bilgi ve becerileri bugünden öğrenmelidir (Schurr, 1989). Bu yönüyle eğitim geleceğe yatırımdır. Çünkü, bir ülkenin değerleri eğitim yoluyla gelecek kuşaklara aktarılır (Hills, 1988). Bu nedenle, gelecek, okullarda eğitimin temel konusu olmalıdır. Okullarda, gençlerin geleceğe olumlu bakabilmeleri için desteklenmeleri, onların geleceği şekillendirmenin kendi ellerinde olduğuna inandırılmaları ve bu görevi üstlenmek için önce bu konuda inançlarının olması gerektiğine ikna edilmeleri için çok daha fazlası yapılabilir (Eckersley, 1999). Eğer öğrencilerin gelecekle ilgili olumlu bir bakış açısına sahip olmaları konusunda eğitilmeleri arzu ediliyorsa, bunu güçlendirecek etkinliklerin ciddi bir biçimde düşünülmesi gerekmektedir (Gidley, 1999). Rakibinin hamlesini önceden kestiren satranç oyuncusu, uzun vadeli düşünen işletme yöneticisi, kitabın ilk sayfasını okumadan önce içindekiler sayfasını okuyan öğrenci, daha başarılı olmaya adaydır. O halde, değişimin hızını algılayabilmeleri için öğrencilerin gelecekteki olasılıklara karşı duyarlılığı artırılmalı onlardaki gelecek algısı zenginleştirilmelidir (Gültekin, 1990).

Sonuç olarak, Türkiye’de gelecek çalışmaları konusunda geç kalınmamalı, çalışmalar başlatılmalı, araştırmalar yapılmalı ve kurumlar oluşturulmalıdır. Bu bağlamda, 2004 yılında yeniden hazırlanan ve uygulanmaya başlanan ilköğretim programları içinde Hayat Bilgisi Öğretim Programında “Dün Bugün Yarın”, Sosyal Bilgiler Öğretim Programında ve “Gerçekleşen Düşler” ünitelerine ve

Mehmet Gültekin

Türkçe Öğretim Programında seçmeli temalar içinde “Hayal Gücü ve Gizemler” temasına doğrudan yer verilmesi önemli bir başlangıçtır. Çünkü, yetişmekte olan kuşakların bu ünite ve temalar yoluyla geleceği kavramaları ve geleceğe ilişkin tasarımlar geliştirmeyi öğrenmeleri, onların geleceğe daha iyi hazırlanmalarını sağlayacağı gibi eğitimin de nitelik kazanmasına katkıda bulunacaktır.

A Contemporary Issue in Education: Future

Mehmet G¼ltekin, Asst. Prof.

Anadolu University, Faculty of Education

One of the basic aims of education is to help individuals adapt themselves to their society as best as possible. However, currently the changes in social, economic, and political fields have an impact on the social structure of societies, which increases dynamism within the society. The increased dynamism makes it necessary for education both to integrate past, present, and future and to develop prospective perspectives to make individuals perceive issues and phenomena in their environment and to broaden their point of view regarding the world. It cannot be denied that educational activities have a major role on the efforts of individuals to build new perspectives and to develop new projections. These qualifications can be improved through educational programs. Thus, the responsibility should be undertaken by educational experts and teachers. This study draws the frame of future as a concept, examines the current situation of future studies, and underlines the relationship between education and future.

Key Words: *Future, Future studies, Education, Curriculum*

Summary

Recent scientific and technological innovations, widespread use of mass media, and unbelievably fast transportation contribute not only to the promotion of international affairs but also to rapid social changes (Demirel, 1996). These quick changes taking place in one's environment stipulate to raise individuals who can keep the pace and will not fall behind. In other words, the direction of education, which helps social adaptation of individuals, should point the future.

Future: Syntesis of Known and Unknown

Being a current issue, future does not necessarily mean the sale of capital and goods in financial terms. It is considered as a context of alternative future for a nation, institution, or an entire society. The concept of future became a current issue at the beginning of 2000 (Stevenson, 2001).

Future is a mixture of known, unknown, and obscure matters. The ratio of these ingredients is dependent on the complexity of the field, time, and the hypotheses or predictions of the guesser (Buchen, 1999). Future is not a tabula rasa waiting to be filled out by people; rather it is an active element shaping the present. Future is ongoing in nature, and offers lots of opportunities to make guesses. Future has its own properties and laws. *Future is less and more available to forecasting and knowledge than we customarily think. Future abhors excess of any kind. Future is always in high gear. Future is the receptive and knowledgeable and communicative* (Buchen, 1999).

There are two totally different understandings of future. One is optimistic believing that future holds magnificent opportunities while the other is pessimistic thinking that future will lead to grief and sense of hopelessness (Eckersley, 1999). Several optimists state that now the world is far from the years of cold war. Led by Fukuyama, this view states that following the American model, the world now pursues a structure including universal struggles and commonalities among nations. On the other hand, the other view, represented by Huntington, holds that ideological discrepancies among the civilizations following the cold war will lead to the third world war between the West on one side and the rest of the world on the other (Zaho, 1999).

Future Studies

The identity and essence of future is different from what we assign to it. Therefore, there is an urge to search for the secrets, principles, laws, and behaviors of future (Buchen, 1999). Nowadays, there is an outburst in future studies. These studies are getting involved in academic and educational programs more and more (Bell, 2000). Although future is a fairly new concept, future studies are not new; these studies date back to 1960s.

All in all, future studies are quite ready to get involved into intellectual life. This will require futurists to take part in decision making processes and to gain executive roles at universities and other educational institutions. Since future studies have been growing rapidly and have been providing solutions to problems affecting a lot of disciplines in especially social sciences, now seems to be the right moment to take action (Bell, 2000).

Education is a prominent institution in raising new future-oriented generations. People can learn what to do to prevent the present tragedies from resurrection in future (Masini, 2002). Futurism in education is a common focal point for all the personnel in education, and an ample amount of institutions are running commissions to investigate this subject matter. Especially curriculum designers have to be aware of the projects related with events occurring in community life because what they are concerned is a future time when school programs will still be serving students. What the role of education in social life will be in future is the first and most essential question that curriculum designers have to answer. A slight hesitation in considering this critical question would mean to abandon a major responsibility and to sustain indecisiveness (Wiles and Bondi, 2002).

Future and Education

There is no doubt that future should be the most salient question of education. If children are deprived of this sensitivity and qualifications, everything in education will be less valuable and harder to achieve. Education has a guiding role in forming a better future. It is the educational programs that create the opportunity to improve these qualifications. Therefore, educators and teachers are the ones to fulfill this responsibility (Eckersley, 1999).

It is a stark fact that the world of future will be much different from that of present. The world of future will require individuals with much more distinct qualifications, and time will not be long enough to prepare next generations.

Mehmet Gültekin

Thus, it takes great efforts to develop aims/objectives that are appropriate to meet the need. Being among the program models regarding what to teach, futurist model involves techniques and steps such as *interdisciplinary seminars, assessment of planned trends, educational acceptance to form the future, and scenario writing* (McNeil, 1985).

Since each school needs to have a short and a long term plan, they have to conduct future studies that form an important aspect of education. Schools without any plan or attempt on this will surely be in trouble. The world changes fairly and rapidly. Schools have to fulfill the role of a leader to shape a promising and exciting future (Marx, 2001).

Necessities Should be Done for Future in Education

If one wants to train students to develop a positive point of view about future, s/he has to think seriously about the activities that will accentuate this (Gidley, 1999). Schools can, and really should, exert a lot more efforts to support the young to believe that it is them who can shape the future (Eckersley, 1999).

Focusing on students' beliefs and attitudes about future at schools will both contribute to their understanding of the concept of time and future and help them develop strategies to prevent negative and pessimistic attitudes about future. After all, it is stated that students perceiving future as threatening, far, and unstable are difficult to compromise with it (Page, 1998).

Conclusion

Education is future-oriented in nature, and should be provided accordingly. An individual should learn what s/he will need in future now (Schurr, 1989). Thus, education is a an investment for future because it transmits the values of a society to next generations (Hills, 1988). That is why future should be the main subject matter of education in schools. What schools do should be increased in to support the young to have a positive prospective perspective, to make them believe that they are omnipotent to form the future, and to convince them that they should trust themselves (Eckersley, 1999). If students are expected to develop positive attitudes towards future, then activities that will foster this aim should seriously be taken into account (Gidley, 1999).

In conclusion, future studies and research should be commenced, and necessary institutions should be established in Turkey before it is too late. So, the inclusion of “Past, Present, Future” chapter to World Knowledge Teaching Program, “Dreams That Came True” chapter to Social Studies Teaching Program, and “Imagination and Mysteries” chapter to Turkish Language Teaching Program within the new curriculum re-designed and put into practice in 2004 can be considered as a significant step. It is believed that these chapters and themes will help students understand future, develop future projects, be ready for what future holds, and will improve the quality of education.

Kaynakça

- Balcı, A. (1995). *Örgütsel gelişme*. Personel Eğitim Merkezi Yayınları.
- Aktan, C. C. (2003). *Değişim çağında yönetim*. Sistem Yayıncılık.
- Bell, W. (2001). Futures studies comes of age twenty five years after: The limits to growth. *Futures*, 33 (1), 63-76.
- Bezold, C. (1999). Alternative futures for communities. *Futures*, 31(5), 465-473.
- Bloom, A. (2003). Fukuyama'nın makalesi üzerine. *Tarihin sonu mu? Francis Fukuyama*. (Derleyenler: M. Aydın ve E. Özensel). Vadi yayınları.
- Buchen, I. H. (1999). Disturbing the future. *Futures*, 31(8), 871-876.
- Burchsted, S. (2003). Future studies: Preparing learners for success in the 21st century. *New Horizons Learning*, <http://www.newhorizons.org/future/burchsted.htm>
- Dalton, L. C. (2001). Thinking about tomorrow: Bringing the future to the forefront of planning. *Journal of the American Planning Association*, 67 (4), 397-402.
- Demirel, Ö. (1996). Eğitimde yeni arayışlar. *Yeni Türkiye*. Sayı 7, 47-52.
- Duke, D. L. (2004). *The challenges of educational change*. New York: Pearson.
- Eckersley, R. (1999). Dreams and expectation: Young people expectation and preferred futures and their significance for education, *Futures*. 31 (1), 73-90.
- Erçetin, Ş. (2000). *Lider sarmalında vizyon*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Erdoğan, İ. (2002). *Eğitimde değişim yönetimi*. PegemA Yayıncılık.

Mehmet Gültekin

- Fukuyama, F. (1999). *Tarihin sonu ve son insan*. (Çeviren Z. Dicleli). Gün Yayıncılık.
- Gidley, J. M. (1998). Prospective youth visions through imaginative education, *Futures*, 30 (5), 395-408.
- Gidley, J. M. ve Hampson, G.P. (2004). The evaluation of futures in school education. *Futures*, 34 (4), 255-271.
- Gültekin, M. (1990). Eğitim programlarında geleceğe ilişkin motifler ve öğrencilerin gelecekle ilgili tepkileri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hills, P. (1988). Education and future. *Middle East Education and Training*, 10 (2), 17-18.
- Huntington, S. (2001a). ABD ulusal çıkarlarını yitirirken. (Foreign Affairs, Eylül-Ekim 1997, Radikal, 12.01.1998, (Çeviren: G. Şener) *Medeniyetler Çatışması*, Vadi Yayınları.
- Huntington, S. (2001b). Medeniyetler çatışması mı? *Medeniyetler Çatışması*, Vadi Yayınları.
- Inayatullah, S. (2002). Teaching futures studies: From strategy to transformative change. *Metafuture.org* *Articles*, <http://www.metefuture.org/articles/teachingfuturestudies.htm>.
- Marx, G. (2001). Educating children for tomorrows world. *The Futurist*, 35(2), 43-49.
- Mc Neil, J.D. (1985). *Curriculum a comprehensive introduction*. Little, Brown an Company.
- Masini, E. B. (2002). A vision of futures studies. *Futures*, 34 (3-4), 249-259.
- Oliva, P. F. (1988). *Developing the curriculum*. (2nd ed) Scott, Foresman and Company,
- Page, J. (1998). The four and five year old's understanding of the future: A preliminary study. *Futures*, 30 (9), 913-922.
- Schurr, S. L. (1989). *Dynamite in the classroom*. National Middle School Association.
- Stevenson, T. (2001). The futures of futures studies. *Futures*, 33(7), 665-669.

- Toffler, A. (1989). *nc dalga*. (eviren: A. Seden) Altın Kitaplar Yayınevi.
- Toffler, A. (1981). *Gelecek korkusu: Çok*. (eviren: S. Sargut) Altın Kitaplar Yayınevi.
- Varış, F. (1996). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Alkım yayınevi.
- Wiles, B. ve Bondi, J. (2002). *Curriculum development: A guide to practice*. (6th ed) New Jersey, Merrill Prentice Hall.
- Zahao, F. (1999). 2000: The open century. *Futures*, 31 (9-10), 913-922.

İletişim/Address:

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Gültekin
Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi
İlköğretim Bölümü ESKİŐEHİR
e-posta: mgultekin@anadolu.edu.tr